

Epidemiologická situace TBC v České republice v roce 2011

Epidemiological situation of tuberculosis in the Czech Republic in 2011

Jiří Wallenfels

Souhrn • Summary

V roce 2011 bylo v České republice hlášeno 609 nových případů (a recidiv) TBC všech forem a lokalizací. Nejvíce onemocnění bylo v Praze, relativně nejméně v Jihočeském kraji. Z TBC dýchacího ústrojí bylo 74 % bakteriologicky ověřeno. Ve věkové skupině 0–14 let bylo hlášeno 6 případů TBC. Podíl osob narozených mimo ČR se zjištěnou TBC v České republice představoval 18 % celkové notifikace. Podíl multirezistentní TBC činil 1,9 %. Do Registru TBC bylo nahlášeno 28 úmrtí na TBC. S hlášenou incidencí TBC 5,8 na 100 000 obyvatel se Česká republika řadí k zemím s nejnižším výskytem TBC v Evropě.

In 2011, 609 new cases or recurrences of tuberculosis (TB) of all forms and locations were reported in the Czech Republic. The highest number of TB cases occurred in Prague and the least affected region was South Bohemia. Seventy-four per cent of respiratory TB cases were confirmed bacteriologically. Six TB cases were reported in the age group 0-14 years. Eighteen per cent of TB cases were diagnosed in patients born in countries other than the Czech Republic. Multi-drug resistant TB cases accounted for 1.9% of the total reported. Twenty-eight deaths from TB were reported to the tuberculosis register. The Czech Republic with the reported TB incidence rate of 5.8 cases per 100,000 population ranks among the countries with the lowest incidence of TB in Europe.

Zprávy EM (SZÚ, Praha) 2012; 21(8): 273–274.

Klíčová slova: Česká republika, epidemiologická situace, Registr tuberkulózy, tuberkulóza

Keywords: Czech Republic, epidemiological situation, tuberculosis register, tuberculosis

V roce 2011 bylo v České republice hlášeno 609 nových případů (a recidiv) TBC všech forem a lokalizací, což představuje 5,8 hlášených TBC na 100 000 obyvatel. Ve srovnání s rokem předešlým je to o 71 případů TBC méně, což znamená pokles o více než 10 %. Podíl recidiv byl jen 1,5 %, podíl dříve léčených činil 5 % (9 % v roce 2010). Muži se na notifikaci TBC podíleli ze 71 % (434 případů). Počet hlášených TBC dýchacího ústrojí byl 557 (5,3 na 100 000 obyvatel), počet TBC plic byl 528.

Relativně (a v případě Hl. m. Prahy i absolutně) nejvíce hlášených onemocnění bylo opět v Hl. m. Praze (134 případů, což je 10,8 na 100 000 obyvatel), následované Plzeňským krajem (7,9 na 100 000 obyvatel). Nejpříznivější situace byla tradičně v Jihočeském kraji s hlášenou incidencí 3,0 na 100 000 obyvatel.

U bezdomovců byla tuberkulóza zjištěna celkem v 41 případech (stejně jako v roce 2010), nejvíce v Hl. m. Praze (20 případů), u vězňů v 31 případech, u zdravotníků v 15 případech.

Z celkem hlášených TBC dýchacího ústrojí bylo 74 % bakteriologicky ověřeno, což je o 7 % lepší výsledek než v předchozím roce. Nejnižší bakteriologická ověřenost (41 %, resp. 45 %) byla v Zlínském, resp. Olomouckém kraji. Z epidemiologického hlediska nejzávažnějších forem

TBC, totiž mikroskopicky pozitivních TBC plic, bylo zjištěno 196.

Křivky věkového rozdělení nově hlášených TBC mají tvar křivek v zemích s příznivou situací TBC, tj. jejich vrchol je v nejvyšších věkových skupinách (osoby starší 75 let). U mužů však pozorujeme vyšší výskyt TBC i ve středním věku (věkové skupiny 40–44 let a starší) (Viz graf 1.). U dětí (ve věkové skupině 0–14 let) bylo v roce 2011 hlášeno 6 případů TBC (tři 0leté děti – 1 kalmetizované, 2 nekalmetizované, jedno 1leté nekalmetizované dítě, jedno 2leté dítě, neznámo, zda kalmetizované a jedno 12leté dítě, kalmetizované).

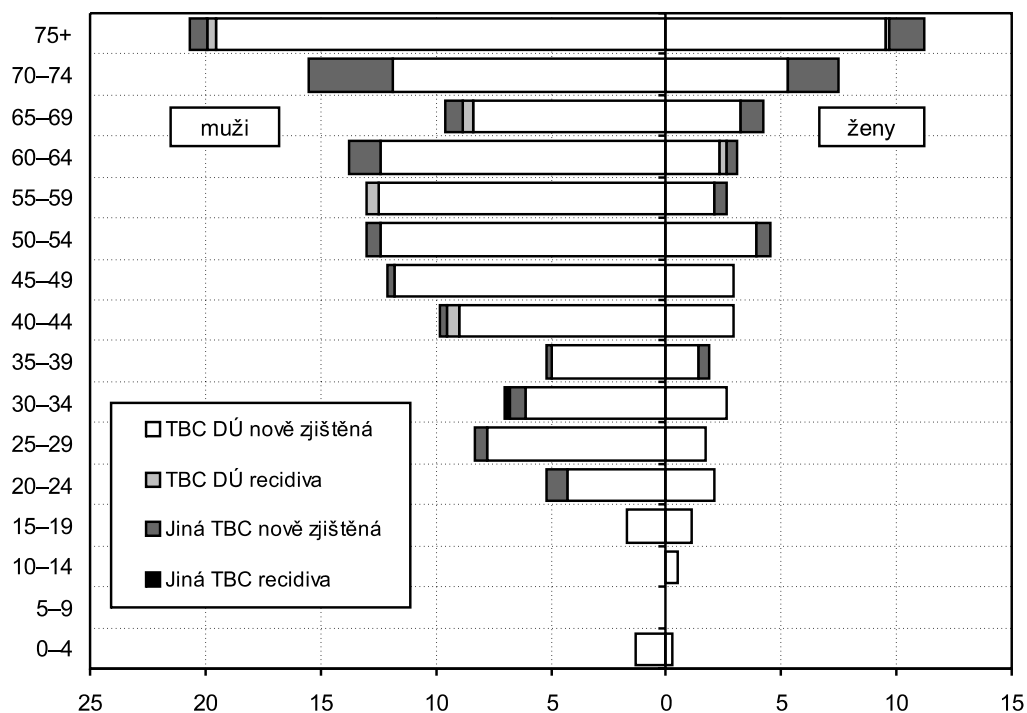
Podíl osob narozených mimo ČR se zjištěnou TBC v České republice v roce 2011 představoval 18 % celkové notifikace. Jednalo se v absolutních číslech o 112 případů (v roce 2010 to bylo 117 případů) celkem z 22 zemí, nejvíce tradičně z Ukrajiny (23 př.), Slovenska (20 př.), Vietnamu (15 př.) a Mongolska (12 př.). Zajímavostí je hlášení případu u nemocného z Nigérie, kde původcem tuberkulózy bylo *Mycobacterium africanum*.

Pokud jde o způsob zjištění, pak z 390 nových bakteriologicky ověřených TBC plic, 77 % bylo zjištěno pro obtíže, 6 % kontrolou osob z rizikových skupin, 3 % pitvou, jen 7 % při vyšetřování kontaktů s TBC a 7 % jiným způsobem.

Do Registru TBC bylo nahlášeno 28 úmrtí na tuberkulózu, tj. 0,3 na 100 000 obyvatel (obdobně jako v roce 2010). Nejvyšší úmrtnost na TBC byla ve věkové skupině 75 let a více (1,1 na 100 000 obyvatel).

Graf 1: STRUKTURA ONEMOCNĚNÍ TUBERKULÓZOU PODLE VĚKU A POHLAVÍ

na 100 000 mužů / žen

Poznámka:
DÚ – dýchací ústrojí

Zdroj:
ÚZIS ČR, Aktuální
informace č. 35/2012

Rezistence k INH, RIF, ETH nebo STR byla zaznamenána u 30 nemocných z 414 (7,2 %), u kterých jsou výsledky testů citlivosti k dispozici. U 8 z nich jde o MDR-TB (1,9 %).

Pokud jde o výsledky léčby případů TBC hlášených v roce 2010, pak z 511 hodnotitelných bylo léčebného úspěchu (vyléčen + léčení ukončeno) dosaženo v 455 případech (89 %), v 17 případech došlo k úmrtí při léčbě, selhání léčby nebylo hlášeno, 8x byla léčba přerušena, 15 TBC nemocných se přestěhovalo a v 16 případech léčba pokračovala i po roce po jejím zahájení.

S hlášenou incidencí TBC 5,8 na 100 000 obyvatel se Česká republika řadí k zemím s nejnižším výskytem TBC v Evropě. Zrušení plošné BCG vakcinace v roce 2010 se na epidemiologické situaci TBC v roce 2011 podle očeká-

vání nijak neprojevovalo. Výskyt TBC u dětí zůstává zcela sporadický, nedošlo k nárůstu TBC u cizinců. Neklesá výskyt TBC u bezdomovců.

LITERATURA

1. Registr tuberkulózy. <https://snzr.ksrzis.cz/snzr/tbc/>.
2. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, výstupní sestavy z Registru tuberkulózy k 18. 6. 2012.
3. Wallenfels J. Epidemiologická situace TBC v České republice v roce 2010. *Zprávy CEM (SZÚ, Praha) 2011; 20(7): 245-246.*

V Praze dne 31. 7. 2012

MUDr. Jiří Wallenfels
Národní jednotka dohledu nad TBC
Nemocnice Na Bulovce